

A *fatum* – és a sok esetben hozzákapcsolódó rokon fogalmak és képzetek, mint például a *fortuna*, illetve az isteni elrendelés – ismételten felbukkannak Livius Hannibali háborúját olvasva. Néhol jóslatok, csodajelek vagy éppen a Sibylla-könyvek kapcsán, máskor pedig a történelmi alakok beszédeiben, vagy magának a történetírónak az eseményekhez fűzött megjegyzéseiben találhatunk különböző elrendeltettségekre való utalásokat.

Dolgozatomban a sors és az elrendeltettség narratív szerepét vizsgálom a második pun háború tükrében. Elemzéseimben kitüntetett figyelmet kapnak a Liviusi beszédhelyzetek, hiszen ezek mindig több funkciót töltenek be szerzőnk történetimunkájában. Az itt megjelenő sorsszerűségek nem csupán retorikai díszítő elemek, hanem fontos eszközei a Liviusi narratívának, amellyel többek között a szereplők szándékát, jellemét, lehetőségeit és döntéseit tudja az események sorában elhelyezni vagy más történelmi szereplőkhöz viszonyítani.

Olyan következetesen visszatérő elemeket vehetünk észre a Liviusi beszédekben, mint például a pun hitszegés és ebből következően a rómaiak által viselt igazságos és isteneknek tetsző háború hangsúlyozása. Továbbá a két nép szerencséjének forgandóságát a történelem folyamán szintén a *fatum* látszik irányítani. Ez mind a majdani győztes római vezér Scipio Africanus, mind pedig a Carthago „Cassandrája”, a háborút ellenző Hanno beszédeinek központi témája. Ahogyan a név és a családi örökség determináló ereje is kiemelt szerepet kap a két történelmi alak felszólalásaiban. Mindez különösen az egymással több tekintetben is tudatosan párhuzamba állított Hannibal és Scipio kapcsán kap jelentőséget, akiket Livius a *fatum* segítségével tesz méltóvá a Hannibali háborúban nekik szánt szerepekhez.